

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de avocata Inna Soțchi în numele și interesele lui Ziya Tellioglu,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Tellioglu împotriva Primăriei or.Codru, Consiliului pentru protecția Drepturilor Copilului, terț Ziya Tellioglu, privind contestarea actelor administrative,

împotriva deciziei din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-66/24
NR. PIGD 2-22025171-01-3ra-1901202)*

Examinarea superficială a cauzei de către instanța de apel. Încălcarea principiului interesului superior al copilului. Aplicarea eronată a normelor de drept administrativ privind suspendarea procedurilor și evaluarea probelor.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. V. Ciumac,
Curtea de Apel Chișinău, jud. V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca,

5 martie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de avocata Inna Soțchi în numele și interesele lui Ziya Tellioglu

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 26 ianuarie 2022, Natalia Tellioglu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei or. Codru, Consiliului pentru protecția Drepturilor Copilului, terț Ziya Tellioglu, prin care a solicitat: anularea Deciziei Consiliului pentru Protecția Drepturilor Copilului din cadrul Primăriei or. Codru procesul verbal nr. 11 din 02.12.2021, cu privire la stabilirea graficului de întrevederi a tatălui Tellioglu Ziya cu copiii xxxxx (a.n.xxxxx) și xxxxx (a.n.xxxxx); anularea Deciziei Consiliului pentru Protecția Drepturilor Copilului din cadrul Primăriei or. Codru procesul-verbal nr.12 din 29.12.2021 cu privire la stabilirea graficului de întrevederi a tatălui Tellioglu Ziya cu copii xxxxx (a.n.xxxxx) și xxxxx (a.n.xxxxx); anularea răspunsului nr. 509/21 din 30.12.2021, emis de Primăria or. Codru.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la data de 16 august 2021, a depus la Judecătoria Chișinău o acțiune în contencios administrativ împotriva Primăriei or. Codru, solicitând anularea Deciziei Consiliului pentru Protecția Drepturilor Copilului din cadrul Primăriei or. Codru din 22.06.2021 cu privire la stabilirea graficului de întrevederi al tatălui, Tellioglu Ziya cu copiii xxxxx (a.n.xxxxx) și xxxxx (a.n.14.08.2015). Totodată, a solicitat suspendarea executării Deciziei din 22.06.2021.

3. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău din 21 august 2021, s-a suspendat executarea actului administrativ individual defavorabil - Decizia Consiliului pentru Protecția Drepturilor Copiilor din cadrul Primăriei or. Codru din 22.06.2021.

4. Astfel, reclamanta a invocat că deși exista o acțiune în fața unei instanțe de judecată, la 05.11.2021, Ziya Tellioglu a înaintat cerere cu privire la stabilirea programului de întrevederi cu copii minori, peste o zi, în intervalul orelor 09:00 - 18:00, la domiciliul tatălui.

5. La data de 19 noiembrie 2021, cererea a fost remisă după competență teritorială, către autoritatea tutelară din cadrul Primăriei or. Codru, ulterior fiind remisă și în adresa Nataliei Tellioglu.

6. La data de 26 noiembrie 2021, Ziya Tellioglu a înaintat o cerere de completare, prin care a solicitat modificarea programului de întrevvedere a tatălui, după cum urmează: în fiecare zi, în intervalul orelor 09:00 - 18:00, și în fiecare duminică, la domiciliul tatălui.

7. La data de 2 decembrie 2021, Consiliul pentru Protecția Drepturilor copilului din cadrul Primăriei or. Codru, a emis o nouă decizie (Proces-verbal nr. 11), prin care a anulat programul de întrevvederi dintre Ziya Tellioglu cu copii săi minori xxxxx, (a.n.xxxxx) și xxxxx (a.n. xxxxx), stabilit în baza Deciziei din 22.06.2021 (proces-verbal nr. 5), stabilindu-se următorul program de întrevvederi: în prima și a treia săptămână a fiecărei luni, de sâmbătă, ora 08:00, până duminică, ora 17:00, la domiciliul tatălui. Prezentul grafic se dispune pentru o perioadă de un an, după care, la solicitarea unei sau ambelor părți, va fi revăzut, respectând în primul rând interesul superior al copilului.

8. Reclamanta a menționat că ulterior avocatul Corneliu Chisilița, acționând în interesele ei, a înaintat cerere prealabilă prin care a solicitat anularea Deciziei 02.12.2021, precum și suspendarea executării acesteia, iar prin Decizia Consiliului (Proces-verbal nr.12 din 29.12.2021) din 29.12.2021, s-a admis parțial cererea prealabilă, fiind completată la pct. 3 prin Decizia din 29.12.2021.

9. În conformitate cu pct.2-3 al Deciziei din 02.12.2021, se completează în final cu: „în Republica Moldova, mun. Chișinău, str. xxxxx; se obligă dl Ziya Tellioglu să informeze în prealabil Consiliul pentru Protecția Drepturilor copilului or. Codru despre orice modificare a adresei de domiciliu în Republica Moldova”; pct.7 al Deciziei Consiliului din 02.12.2021, se completează în final cu fraza: „Se recomandă părinților Tellioglu Natalia și Ziya Tellioglu să depună în efort intelectual și volitiv-afectiv pentru a depăși, de comun acord, problemele interne de comunicare, ce apar în cazul separării soților, un comportament astfel ca minorii să fie afectați într-o măsură cât mai mică de divorțul părinților; Se recomandă părinților să se adreseze unui mediator pentru a primi ajutor în vederea soluționării conflictelor”.

10. A indicat că ulterior deciziei emise de autoritatea publică, Primăria or. Codru a emis răspunsul nr.509/21 din 30.12.2021 asupra cererii prealabile înaintate de Natalia Tellioglu.

11. Actul administrativ nr.509/21 din 30.12.2021, se identifică a fi parte a procedurii administrative din care au rezultat deciziile din 29.12.2021 și din 02.12.2021, având un caracter de explicație asupra prevederilor și concluziilor din decizii.

12. Consideră că motivarea unei decizii trebuie să fie realizată chiar în decizia propriu zisă, însă autoritatea publică administrativă, prin răspunsul din 30.12.2021, doar explică de ce sânt emise astfel de decizii, și nu altele.

13. A menționat că deși Primăria or. Codru a indicat că deciziile din 02.12.2021 și din 29.12.2021, urmează a fi executate pe teritoriul Republicii Moldova, la o anumită locuință, deciziile vizate sânt neîntemeiate și pasibile anulării.

14. În acest context a reținut că în primul rând, netemeinicia se identifică prin lipsa sau prezența materialului probator. Or, autoritatea publică nu a oferit nici o constatare a faptului că, tatăl, cetățean străin aflat pe teritoriul RM, nu a prezentat un act de la autoritatea competentă care îi permite șederea permanentă pe teritoriul RM, precum nici nu a ținut cont de faptul că, Ziya Tellioglu nu a demonstrat că, deține un domiciliu permanent pe teritoriul RM, la materialele cauzei fiind anexată dovada că, deține domiciliu permanent peste hotarele R. Moldova.

15. Codul administrativ impune autorităților publice obligația de cercetare multi-aspectuală a circumstanțelor de fapt, impune aprecierea probelor în mod legal și echitabil și totodată, asigură autorităților publice aprecierea probelor după cum le consideră necesar, impunându-se respectarea dreptului discreționar.

16. Subliniază că Primăria or. Codru, a omis faptul că Ziya Tellioglu deține domiciliul peste hotarele R. Moldova, ultimul indicând adresa: xxxxx.

17. Consideră că autoritatea publică nu a demonstrat faptul verificării locuinței unde copiii minori urmează să-și petreacă timpul indicat în deciziile vizate, ultima având obligația directă de a se asigura că, copiii minori se află în siguranță că le sunt respectate drepturile, că le sânt oferite toate condițiile necesare unui trai decent și un mediu sănătos de dezvoltare.

18. De asemenea, reclamanta indică că autoritatea publică nu a evidențiat în nici o decizie precum nici în răspuns, despre situația delicată a copiilor minori, fiind indicat că copilul xxxxx este dependent de mama lui, potrivit concluziei medicului, dovada prezentă la materialele procedurii administrative, cât și la materialele cauzei judiciare.

19. Un alt moment relevant circumstanțelor este faptul că, autoritatea publică emite o decizie într-o procedură administrativă care este în proces de contestare în fața unei instanțe de judecată, indiferent de faptul că, era obligată să suspende procedura.

20. Astfel consideră că circumstanțele expuse supra indică, că Decizia Consiliului (Procesul-verbal nr.11) din 02.12.2021, Decizia Consiliului (Procesul-verbal nr.12) din 29.12.2021 și Răspunsul nr.509/21 din 30.12.2021, au fost emise cu încălcarea normelor materiale și de procedură, prevăzute de Codul administrativ.

21. Autoritatea administrativă - Consiliul pentru Protecția Drepturilor Copilului din cadrul Primăriei or. Codru, a emis o decizie în contradicție cu situația de fapt, or, Ziya Tellioglu apriori nu deține un domiciliu oficial conform normelor Republicii Moldova.

22. Mai indică că, Primăria or. Codru, s-a expus cu privire la acest argument indicat în cererea prealabilă în răspunsul nr. 509/21 din 30.12.2021, reținând că, Consiliul nu este organul ce veghează durata de timp de aflare a cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Moldova, nu expulzează și nu aplică interdicții sau sancțiuni pentru încălcarea regimului de ședere pe teritoriul Republicii Moldova.

23. Autoritatea administrativă nu a ținut cont de prevederile enunțate în cererea prealabilă, fapt care a dus la o concluzie greșită, or, decizia cu privire la stabilirea unui grafic de întrevederi cu copii minori nu poate fi aplicată lui Ziya Tellioglu, întrucât acesta nu deține un domiciliu pe teritoriul RM, iar un simplu contract de locațiune, nu demonstrează prezența domiciliului în sensul normei legale.

24. Cu referire la prevederile art.3 din Legea nr.200 din 16.07.2010 privind regimul străinilor în RM, menționează că, noțiunea de „străin” semnifică persoană care nu deține cetățenia Republicii Moldova sau care este apatrid.

25. Totodată, relevante speței se identifică și noțiunea de „drept de ședere” în sensul unui drept de a-și stabili reședința sau domiciliul pe teritoriu Republicii Moldova, acordat străinului, în condițiile prezentei legi, de către autoritatea competentă pentru străini.

26. Prin urmare, doar din conținutul art.3, noțiunile citate anterior sugerează faptul că, un cetățean străin își poate avea domiciliul sau reședința pe teritoriul RM ca urmare a recunoașterii acestui drept. Acest lucru la materialele dosarului administrativ nu a fost prezentat de către Ziya Tellioglu, la materialele dosarului administrativ identificându-se doar domiciliul acestuia din xxxxx.

27. În aceeași ordine de idei, subliniază că, tot art.3 din Legea nr.200 din 16.07.2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova, stabilește durata aflării unui cetățean străin pe teritoriul Republicii Moldova, lucru reflectat în textul noțiunii „drept de aflare”- drept conferit prin excepție străinului, în condițiile prezentei legi, prin care i se permite aflarea temporară pe teritoriul Republicii Moldova, fără deținerea permisului de ședere, pe un termen cumulativ mai mare de 90 de zile calendaristice, dar care nu depășește un an calendaristic.

28. Acest drept este reflectat și în art.14 alin.(3) din Legea nr.200 din 16.07.2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova, dacă în tratatele

internaționale sau în actele normative prin care se desființează unilateral regimul de vize nu este prevăzută perioada pentru care vizele sunt desființate, străinilor care nu au obligația obținerii vizei pentru a intra în Republica Moldova li se permite accesul pe teritoriul ei. Aceștia pot să rămână pentru o ședere neîntreruptă sau pentru mai multe șederi a căror durată nu va depăși 90 de zile calendaristice în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice, ceea ce implică luarea în considerare a ultimei perioade de 180 de zile precedente fiecărei zile de ședere.

29. A subliniat că potrivit cererilor lui, cât și din materialele probatorii, Ziya Tellioglu este cetățean al Republicii Turcia, cu domiciliul în xxxxx, autoritatea publică fiind obligată să identifice toate actele care demonstrează prezența unui domiciliu pe teritoriul RM.

30. Reclamanta a indicat că la 01.11.2012, la Ankara, Republica Moldova și Republica Turcia au semnat acordul privind abolirea vizelor internaționale.

31. Prin Legea nr.72 din 11.04.2013, a fost ratificat Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind abolirea reciprocă a vizelor, iar prin Ordinul nr. 179-T-03 din 02.03.2015, emis de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la intrarea în vigoare și stingerea unor tratate internaționale, a fost publicat textul acordului în scopul informării în masă a persoanelor.

32. Astfel, a menționat că potrivit art.3 din Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernului Republicii Turcia privind abolirea reciprocă a vizelor, cetățenii statului unei Părți Contractante, care dețin un document valabil enumerat în Anexa 1 a prezentului Acord, sânt scutiți de obligativitatea deținerii unei vize pentru a intra, ieși, tranzita și rămâne temporar pe teritoriul statului celeilalte Părți Contractante pentru o perioadă care să nu depășească nouăzeci (90) de zile în decurs de șase (6) luni de la data primei intrări.

33. Prelungirea perioadei de ședere pe teritoriul statului unei Părți Contractante de către cetățenii statului celeilalte Părți Contractante peste perioada indicată mai sus de nouăzeci (90) de zile, va fi reglementată de legislația națională a statului Părții Contractante.

34. Cetățenii statului unei Părți Contractante care doresc să se afle pe teritoriul statului celeilalte Părți Contractante peste perioada scutită de viză (90 de zile), vor aplica pentru obținerea vizei corespunzătoare la misiunea diplomatică sau consulară ale celeilalte Părți Contractante.

35. Din textul acordului anterior reflectat pentru aflarea cetățeanului străin peste termenul indicat la pct.1 din art.3, urmează a fi respectate prevederile legislației naționale a Părții Contractante pe teritoriul căreia se află persoana.

36. În acest sens, reține că la art.3 din Legea nr.200 privind regimul străinilor pe teritoriul RM, sânt reflectate principiile fundamentale în privința determinării regimului străinilor. Deci, o noțiune relevantă este „decizia de acordare a dreptului de ședere provizorie sau permanent” - act oficial emis de autoritatea competentă pentru străini, în condițiile prezentei legi, care confirmă dreptul de ședere provizorie sau permanentă pe teritoriul Republicii Moldova.

37. Drept concluzie, identifică, că autoritatea publică, la emiterea actului administrativ individual nu a reflectat aceste momente, care de fapt sânt absolut importante pentru a stabili un regim de întrevederi a tatălui cu copiii minori, or, odată cu emiterea unei decizii în sensul întrevederilor copiilor cu tatăl la domiciliul acestuia, autoritatea tutelară urma să identifice deținerea unui domiciliu pe teritoriul Republicii Moldova, existența unei locuințe cu toate condițiile necesare traiului, fie măcar și pentru câteva ore de aflare a copiilor în prezența tatălui, astfel încât executarea Deciziei din 02.12.2021, urmează a fi realizată la domiciliul tatălui, care este stabilit peste hotarele țării, iar adresa indicată în actele administrative din 29 decembrie 2021 și respectiv din 30.12.2021 fiind mun. xxxxx, ne fiind stabilit, dacă aceasta oferă toate condițiile de strictă necesitate, la materialele dosarului administrativ ne demonstrându-se că autoritatea administrativă a ieșit la fața locului pentru examinarea condițiilor de trai.

38. Consideră că inexistența unui proces-verbal de ieșire la fața locului, de identificare a condițiilor de trai, demonstrează că, autoritatea pârâtă a analizat superficial circumstanțele de fapt, considerând că au fost analizate condițiile pe care tatăl copiilor le poate oferi doar prin prezentarea unui contract de locațiune, fapt care contravine tuturor normelor indicate anterior, în special art. art. 29, 85 alin. (3), 87 alin. (1), 92 alin. (1) - (2), 137 alin. (1) Cod administrativ.

39. A indicat reclamanta că, un alt moment relevant este faptul că, autoritatea publică a emis Deciziile specificate supra într-o procedură administrativă care este în proces de contestare în fața unei instanțe de judecată.

40. Consideră că, nu poate fi omis faptul că, în cadrul procesului de judecată, prin încheierea Judecătoriei Chișinău din 21 august 2021, s-a dispus suspendarea executării actului administrativ individual defavorabil - decizia Consiliului pentru Protecția Drepturilor Copiilor din cadrul Primăriei or. Codru din 22.06.2021 cu privire la stabilirea graficului de întrevederi a tatălui cu copii, aceasta din urmă fiind menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 octombrie 2021.

41. În pofida faptului că, Decizia din 22.06.2021 a fost suspendată printr-un act judecătoresc, autoritatea publică, în cadrul unei alte proceduri administrative intentate la cererea lui Ziya Tellioglu, a emis o decizie de anulare a celei dintâi,

deși art. 81 Cod administrativ prevede expres că, în cazul în care actul administrativ individual al autorității publice depinde de un act, o operațiune preliminară sau de un raport juridic care trebuie constatat de o altă autoritate publică ori formează obiectul unei alte proceduri administrative sau judiciare pendinte, autoritatea publică suspendă procedura administrativă până la emiterea actului administrativ respectiv, efectuarea operațiunii administrative respective sau până la emiterea unei hotărâri judecătorești definitive.

42. Prin urmare, autoritatea publică era obligată să suspende procedura administrativă intentată la cererea lui Ziya Tellioglu, or, prevederile legale citate sânt imperative, nefiind loc de interpretare decât în sensul suspendării procedurii până la emiterea actului judecătoresc.

43. Făcând abstracție de la procedura administrativă încălcată, de la lipsa probelor din dosarul administrativ, situația impune să se amintească despre faptul că la materialele procedurii administrative a fost anexat Avizul medicului, în care a fost specificat că xxxxx este dependent de prezența mamei.

44. Avizul privind rezultatele evaluării psihologice a copilului xxxxx a fost realizat ca urmare a evaluării psihologice a copilului minor xxxxx (xxxxx), în scopul perfectării actelor pentru stabilirea gradului de dizabilitate. În concluzia avizului, este indicat faptul că, la momentul examinării, se constată prezența tulburării preavize în dezvoltare cu afectarea funcționării sociale și hiperactivitate.

45. De asemenea, psihologul CCSM Botanica a indicat în aviz că, copilul xxxxx este dependent de prezența unui matur în preajmă - mama.

46. Prin urmare, la stabilirea unui grafic de întrevederi, Consiliul pentru protecția drepturilor copilului din cadrul Primăriei or. Codru, urma să țină cont și de această circumstanță, însă, după cum se observă, nu s-a luat în considerare acest lucru, xxxxx urmând a fi separat de mama pentru ore întregi, eveniment care-i poate cauza suferințe psihologice considerabile.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

47. Prin hotărârea din 20 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins acțiunea înaintată de Tellioglu Natalia împotriva Primăriei or. Codru, Consiliului pentru protecția Drepturilor Copilului, terț Ziya Tellioglu, privind contestarea actelor administrative.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

48. La 21 decembrie 2022, avocatul Corneliu Chisilița, în interesele apelantei Tellioglu Natalia, a depus apel nemotivat, iar la data de 19 mai 2023,

a fost depus apelul motivat, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

49. Prin decizia din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a casat hotărârea din 20 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o decizie nouă, prin care: S-a admis acțiunea înaintată de Natalia Tellioglu împotriva Primăriei or. Codru, Consiliului pentru Protecția Drepturilor Copilului, terț Ziya Tellioglu, privind contestarea actelor administrative. S-a anulat Decizia Consiliului pentru Protecția Drepturilor copilului din cadrul Primăriei or. Codru (procesul verbal nr.11) din 02.12.2021, cu privire la stabilirea graficului de întrevederi a tatălui Tellioglu Ziya cu copiii xxxxx, a.n.xxxxx și xxxxx, a.n.xxxxx. S-a anulat Decizia Consiliului pentru Protecția Drepturilor copilului din cadrul Primăriei or. Codru (procesul-verbal nr.12) din 29.12.2021, cu privire la stabilirea graficului de întrevederi a tatălui Tellioglu Ziya cu copiii xxxxx, a.n.xxxxx și xxxxx, a.n. xxxxx și răspunsul nr.509/21 din 30.12.2021, emis de Primăria or. Codru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

50. La 27 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, avocatul Inna Soțchi, în numele și interesele lui Ziya Tellioglu, a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău. La 22 februarie 2024 a prezentat motivarea recursului, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea intimată să fie respinsă integral.

ARGUMENTELE RECURSULUI

51. În motivarea recursului, a invocat mai multe aspecte de nelegalitate, printre care interpretarea greșită a normelor de drept administrativ, aprecierea eronată a probelor și lipsa unei analize corespunzătoare a interesului superior al copilului.

52. Recurentul susține că instanța de apel a aplicat greșit dispozițiile art. 81 din Codul administrativ, reținând în mod eronat că autoritatea publică trebuia să suspende procedura administrativă în baza existenței unui proces pendinte. Potrivit recurentului, această prevedere nu se aplică în speță, întrucât autoritatea tutelară avea obligația legală de a soluționa cererea privind stabilirea programului de vizită al părintelui cu copiii săi, independent de existența unui litigiu anterior.

53. Argumentează că instanța de apel nu a analizat corect probele administrate, omițând să ia în considerare documentele care atestă existența unui domiciliu stabil al recurentului în Republica Moldova, precum permisul de ședere provizorie și contractul de comodat. De asemenea, instanța de apel ar fi trebuit să solicite verificarea statutului de rezidență al recurentului de către autoritățile competente, însă nu a dispus o astfel de măsură.

54. Recurentul invocă faptul că decizia instanței de apel nu este fundamentată pe o expertiză psihologică specializată privind impactul relației părinte-copil. Se menționează că în jurisprudența CEDO, în spețe similare, instanțele sunt obligate să administreze astfel de probe înainte de a dispune măsuri restrictive asupra drepturilor parentale.

55. Consideră că măsura adoptată de instanța de apel este disproporționată în raport cu circumstanțele cauzei. Limitarea drastică a programului de întrevederi este considerată o ingerință excesivă în dreptul la viață de familie al recurentului, fără o justificare temeinică. Se subliniază că CEDO recunoaște că măsurile care restrâng contactul dintre un părinte și copilul său trebuie să fie necesare și proporționale cu scopul urmărit.

56. Recurentul susține că instanța de apel a tratat incorect sarcina probei, plasând în mod nejustificat obligația de a demonstra lipsa unui risc asupra minorului în sarcina sa, deși era de datoria autorităților administrative să justifice necesitatea restrângerii drepturilor părintești. Acest aspect contravine principiului fundamental conform căruia orice restricționare a unui drept trebuie să fie motivată prin dovezi clare și concludente prezentate de partea care solicită măsura.

57. Recurentul a susținut că instanța de apel a ignorat faptul că autoritățile administrative au adoptat deciziile contestate într-un mod arbitrar, fără consultarea unui specialist în protecția copilului și fără o fundamentare clară în probele administrate. Lipsa unui raport de evaluare socială sau psihologică, coroborată cu ignorarea probelor prezentate de recurent, face ca soluția instanței de apel să fie nelegală.

58. Prin modificarea măsurii de întrevedere stabilite anterior, fără o justificare temeinică și fără existența unor probe noi care să susțină această schimbare, instanța de apel a creat o situație de incertitudine juridică pentru reclamant, afectând stabilitatea raporturilor juridice și încălcând principiul securității juridice. O astfel de schimbare a programului de întrevederi ar fi trebuit justificată prin probe concrete, ceea ce nu s-a realizat.

59. Menționează că instanța de apel a omis să analizeze practicile relevante ale Curții Europene a Drepturilor Omului privind protecția dreptului la viață de familie, în special în ceea ce privește menținerea relațiilor dintre părinți și copii

în cazurile de separare. Această omisiune constituie o încălcare a obligației instanțelor naționale de a interpreta normele interne în conformitate cu standardele internaționale. Recurentul a invocat jurisprudența CEDO care subliniază că separarea unui copil de un părinte trebuie să fie măsură excepțională și justificată prin necesitate urgentă, ceea ce nu a fost demonstrat în cauză.

60. Recurentul a mai invocat că decizia instanței de apel este lipsită de claritate și previzibilitate, întrucât nu indică în mod concret motivele juridice și factual clare care să justifice soluția adoptată. Instanța s-a limitat la concluzii generale, fără a explica de ce argumentele recurentului nu au fost reținute. Motivarea sumară a instanței de apel nu respectă cerințele impuse de jurisprudența națională și internațională privind dreptul la un proces echitabil.

POZIȚIA INTIMAȚILOR

61. Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimațiilor cererea de recurs, informându-i despre posibilitatea depunerii unei referințe la recurs. Însă, până la data examinării cererii de recurs, intimații nu au depus referințe, prin care să-și exprime poziția.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

62. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ prevede următoarele:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

63. Art. 245 Cod administrativ relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

64. Art. 245¹ din Codul administrativ prevede că:

(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la judecare. La

examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

65. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

66. Art. 247 din Codul administrativ:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

67. Art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ:

„În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: b) admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie;”

68. Art. 194 alin. (2) din Codul administrativ:

„În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

69. Art. 58 ali.(1) din Codul familiei stabilește:

„(1) Părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.”

70. Art. 64 alin.(1) și (21) din Codul familiei prevede:

„(1) Părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor cînd comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică.

(21) La stabilirea programului de întrevederi se ține cont de atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, de vârsta copilului și frecventarea studiilor/participarea la activități extrașcolare de către acesta, de calitățile morale ale părinților, de relațiile dintre copil și fiecare părinte, de proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat de copil, astfel încât drepturile părintești să fie exercitate într-un mod echitabil.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

71. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată atestă că decizia motivată a fost notificată avocatei recurentului, în mod

electronic, la 22 decembrie 2023. Recursul nemotivat a fost declarat anterior, la 27 noiembrie 2023, iar motivarea recursului a fost depusă la 22 februarie 2024, cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

72. Circumstanțele cauzei prezentate de părți și determinate de instanțele de judecată denotă, în special, următoarele:

73. Reclamanta Natalia Tellioglu a contestat actele administrative emise de Consiliul pentru Protecția Drepturilor Copilului din cadrul Primăriei or. Codru, care stabileau un program de întâlniri al tatălui, Ziya Tellioglu, cu copiii minori. Prin cererea sa, reclamanta a solicitat anularea acestor acte, susținând că deciziile au fost adoptate cu ignorarea interesului superior al copilului, în special având în vedere situația medicală a minorului xxxxx.

74. La etapa prejudiciară, reclamanta a formulat o cerere prealabilă, care a fost parțial admisă de Consiliul pentru Protecția Drepturilor Copilului prin completarea anumitor prevederi ale deciziei inițiale, fără a anula programul de întâlniri contestat.

75. Ulterior, reclamanta a sesizat instanța de judecată, solicitând anularea integrală a actelor administrative sus menționate.

76. Examinând acțiunea, prima instanță, prin hotărârea din 20 decembrie 2022, a considerat-o neîntemeiată și a respins-o.

77. Instanța de fond a constatat că actele administrative contestate au fost emise în limitele competențelor autorității publice și cu respectarea procedurilor legale. S-a reținut că programul de întâlniri a fost stabilit pentru a asigura dreptul tatălui la relații personale cu copiii săi, drept garantat de legislația națională și internațională. În acest context, instanța a subliniat că opoziția reclamantei nu poate constitui, de una singură, un temei justificat pentru anularea acestor măsuri.

78. Referitor la argumentele privind starea de sănătate a minorului xxxxx, instanța a apreciat că, deși acesta necesită atenție sporită, nu au fost prezentate probe concludente care să demonstreze că întâlnirile cu tatăl i-ar cauza un prejudiciu semnificativ. Din contra, specialiștii în sănătate au recomandat menținerea relațiilor cu ambii părinți pentru dezvoltarea echilibrată a copilului. În plus, instanța a constatat că reclamanta a obstrucționat anterior accesul tatălui la copii, fapt confirmat prin alte hotărâri judecătorești, ceea ce impunea necesitatea unui program clar de întâlniri pentru protejarea interesului superior al minorilor.

79. În ceea ce privește domiciliul tatălui, instanța a reținut că acesta a prezentat acte care atestă un domiciliu provizoriu în Republica Moldova și un contract de comodat pentru locuință. În absența unor probe contrare, aceste

documente au fost considerate suficiente pentru a asigura desfășurarea întrevederilor într-un mediu stabil și sigur. Astfel, lipsa unui domiciliu permanent nu a fost considerată un impediment în exercitarea drepturilor părintești.

80. În final, instanța de fond a apreciat că actele administrative contestate au fost adoptate cu respectarea principiului securității juridice, oferind un cadru clar și previzibil pentru desfășurarea relațiilor părinte-copil. Anularea acestora ar fi creat o stare de incertitudine și ar fi afectat stabilitatea raporturilor dintre părti.

81. Pe baza acestor considerente, prima instanță a respins acțiunea reclamantei, constatând că deciziile autorității tutelare sunt legale, temeinice și conforme cu interesul superior al minorilor.

82. Reclamanta Natalia Tellioglu a declarat apel împotriva hotărârii din 20 decembrie 2022, iar Curtea de Apel Chișinău, prin decizia sa din 27 septembrie 2023, a constatat că soluția de respingere a acțiunii nu este justificată și că actele administrative contestate au fost emise cu încălcarea interesului superior al copilului.

83. Instanța de apel a reținut că, deși principiul menținerii relațiilor dintre părinți și copii este unul fundamental, acesta trebuie aplicat cu respectarea specificului fiecărui caz concret, iar în speță există factori care justifică restricționarea dreptului de întrevedere al tatălui.

84. Unul dintre argumentele esențiale ale instanței de apel a vizat starea de sănătate a minorului xxxxx. A constatat că minorul are o dependență emoțională de mamă și o stare medicală fragilă, ceea ce ar impune o analiză mai detaliată a impactului întrevederilor asupra acestuia. Instanța a apreciat că stabilirea programului de vizită fără o expertiză psihologică detaliată, care să evalueze efectele separării minorului de mamă, este nejustificată și contrară standardelor internaționale în materie de protecția copilului. Astfel, s-a concluzionat că autoritatea tutelară nu a examinat corespunzător această circumstanță și că impunerea unui program de întrevederi fără o bază științifică solidă ar putea cauza prejudicii minorului.

85. Un alt aspect invocat de instanța de apel a fost lipsa unui domiciliu stabil al tatălui în Republica Moldova. Deși recurentul a prezentat un contract de comodat, instanța a considerat că acesta nu este suficient pentru a garanta un mediu adecvat pentru copii. S-a reținut că autoritatea administrativă nu a efectuat verificări amănunțite asupra condițiilor de locuit și că nu există dovezi că tatăl dispune de un mediu sigur și adaptat nevoilor minorilor. În acest sens, instanța de apel a concluzionat că stabilirea programului de întrevederi fără

aceste verificări prealabile constituie o omisiune gravă a autorității publice, afectând siguranța și bunăstarea copiilor.

86. De asemenea, Curtea de Apel a apreciat că autoritatea administrativă a acționat în mod arbitrar, emițând actele contestate în timp ce o procedură judiciară pendinte viza un subiect similar. Conform art. 81 din Codul administrativ, în cazul în care un act administrativ depinde de o procedură judiciară pendinte, autoritatea publică trebuie să suspende procedura administrativă până la soluționarea definitivă a litigiului. Instanța de apel a constatat că această obligație nu a fost respectată, ceea ce a condus la adoptarea unor acte administrative care interferau cu procedurile judiciare în curs.

87. Pe baza acestor considerente, instanța de apel a conchis că deciziile Consiliului pentru Protecția Drepturilor Copilului au fost emise cu încălcarea normelor de procedură și materiale, precum și a interesului superior al minorilor. Prin urmare, a casat hotărârea primei instanțe și a emis o soluție nouă, dispunând anularea actelor administrative contestate și menținerea situației juridice anterioare emiterii acestora.

88. Recurentul Ziya Tellioglu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, invocând, în esență, că decizia instanței de apel acesteia este arbitrară, întrucât ignoră principiile fundamentale de drept aplicabile în materia protecției copilului, interpretarea corectă a probelor și jurisprudența relevantă în domeniu. Recurentul susține că instanța de apel nu a examinat în mod corespunzător dreptul părintelui de a menține relații cu copiii săi și a aplicat greșit normele privind interesul superior al copilului.

89. Examinând legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel în raport cu argumentele recurentului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că soluția adoptată de instanța de apel este viciată de o evaluare incompletă a probelor și de o interpretare eronată a normelor legale aplicabile. Lipsa unei fundamentări clare și obiective a dus la o soluție neîntemeiată, care nu reflectă principiul interesului superior al copilului.

90. În schimb, instanța de recurs apreciază că soluția primei instanțe a fost corect fundamentată, întrucât aceasta a realizat o analiză echilibrată a probelor și a aplicat în mod corespunzător normele legale relevante. În special, prima instanță a reușit să mențină un echilibru rezonabil între dreptul părintelui de a avea relații personale cu copiii și necesitatea protejării bunăstării acestora, evitând măsuri excesive sau disproportionale.

91. Pe acest fond, instanța de recurs subliniază că dreptul tatălui de a menține relații personale cu copiii săi nu poate fi restricționat fără o justificare bazată pe probe concludente. Orice măsură care limitează acest drept trebuie să fie susținută de o evaluare obiectivă și detaliată, iar simpla invocare a stării de

sănătate a minorului, fără o expertiză amănunțită privind impactul întrevederilor asupra copilului, nu poate constitui un temei suficient. Prima instanță a apreciat corect că recomandările specialiștilor în sănătate mintală subliniază necesitatea păstrării relației copilului cu ambii părinți pentru dezvoltarea sa armonioasă, iar autoritatea tutelară a stabilit un program de vizite adaptat circumstanțelor cazului.

92. În ceea ce privește domiciliul tatălui, instanța de apel a reținut că acesta nu dispune de o reședință stabilă în Republica Moldova, considerând că un simplu contract de comodat nu este suficient pentru a garanta un mediu adecvat pentru copii. Cu toate acestea, instanța de recurs constată că această apreciere este eronată, întrucât recurentul a prezentat documente care atestă dreptul său de ședere provizorie în Republica Moldova. Mai mult decât atât, instanța de apel nu a demonstrat în ce măsură aceste documente ar fi insuficiente pentru a asigura desfășurarea în condiții optime a întrevederilor părinte-copil. De asemenea, nu a fost stabilit un standard obiectiv minim necesar pentru a considera că tatăl nu are un domiciliu adecvat, omițând să analizeze dacă locuința declarată respectă cerințele necesare pentru derularea întâlnirilor. Prin urmare, soluția instanței de apel nu este susținută de o analiză completă a probelor administrate, iar invocarea acestui motiv pentru anularea actelor administrative contestate este neîntemeiată.

93. De asemenea, instanța de recurs reține că autoritatea tutelară a acționat în limitele competențelor sale legale, iar argumentul instanței de apel privind necesitatea suspendării procedurii administrative până la soluționarea definitivă a unui litigiu anterior este neîntemeiat. Potrivit art. 81 din Codul administrativ, o asemenea obligație intervine doar în cazul unei interdependențe directe între procedurile administrative și judiciare, ceea ce nu este aplicabil în prezenta cauză.

94. Mai mult, instanța de apel a motivat restricționarea întrevederilor dintre tată și copii prin necesitatea protejării interesului superior al minorului. Totuși, Completul de judecată reține că această concluzie nu este susținută de o analiză detaliată și obiectivă a impactului acestor întrevederi asupra copilului. În lipsa unei expertize psihologice de specialitate care să justifice o astfel de restricție, soluția instanței de apel apare ca fiind lipsită de fundament și disproporționată în raport cu scopul urmărit. În speță, nu s-a dispus o expertiză psihologică specializată care să stabilească dacă și în ce măsură întâlnirile cu tatăl ar avea un efect negativ asupra minorului xxxxx.

95. Tot aici, Completul reține că orice măsură restrictivă trebuie să fie justificată prin probe clare și pertinente, ceea ce în acest caz nu s-a realizat. În lipsa unei astfel de fundamentări, soluția instanței de apel apare ca fiind

disproporționată și lipsită de o justificare obiectivă, contravenind principiului proporționalității consacrat atât în legislația națională, cât și în jurisprudența CtEDO.

96. În cauza *Strand Lobben și alții c. Norvegiei*, CtEDO a subliniat că orice măsură care restricționează contactul dintre un părinte și copil trebuie să fie justificată printr-o necesitate urgentă și susținută de probe obiective. Instanța de recurs constată că, în speță, instanța de apel nu a prezentat o astfel de justificare, limitând drepturile tatălui fără a demonstra necesitatea unei asemenea măsuri extreme.

97. În aceeași ordine de idei, în cauza *Elsholz c. Germania*, CtEDO a statuat că statul are obligația pozitivă de a lua măsuri active pentru a asigura menținerea relațiilor dintre părinți și copii. Orice limitare trebuie să fie justificată prin probe clare și să urmărească interesul superior al copilului. Instanța de apel nu a demonstrat de ce întrevederile ar fi dăunătoare pentru minori și nu a dispus măsuri alternative pentru menținerea relației dintre tată și copii.

98. În plus, în cauza *Kutzner c. Germania*, CtEDO a subliniat că măsurile care afectează relațiile parentale trebuie să fie bine justificate și să nu creeze un obstacol excesiv în menținerea relațiilor familiale. Instanța de recurs reține că instanța de apel a anulat programul de întrevederi fără a analiza soluții alternative, ceea ce constituie o ingerință nejustificată în viața de familie a recurentului.

99. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție evidențiază că instanțele naționale trebuie să ofere o motivare clară și să administreze probele relevante pentru justificarea oricărei restricții asupra drepturilor parentale. În speță, instanța de apel a eșuat în această obligație, omițând o analiză aprofundată a impactului real al întrevederilor asupra minorului și adoptând o soluție disproporționată în raport cu scopul urmărit.

100. În lumina celor expuse, instanța de recurs subliniază că orice măsură care restricționează drepturile părintești trebuie să fie fundamentată pe probe clare, pertinente și concludente. Totodată, instanțele de judecată trebuie să asigure un echilibru just între drepturile părintești și interesul superior al copilului, evitând soluții care nu sunt susținute de o motivare clară și obiectivă.

101. Prin urmare, instanța de recurs subliniază că prima instanță a realizat o analiză corectă și obiectivă a probelor administrate, având în vedere atât principiul proporționalității, cât și necesitatea menținerii relațiilor dintre copil și ambii părinți. Soluția adoptată de prima instanță a fost justificată și echilibrată, respectând cerințele impuse de legislația națională și internațională.

102. În schimb, instanța de apel a aplicat eronat normele de drept relevante și nu a prezentat o fundamentare convingătoare a măsurilor dispuse. În aceste condiții, Completul constată că recursul declarat de Ziya Tellioglu este întemeiat și urmează a fi admis.

103. Pentru aceste considerente, în temeiul art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de avocata Inna Soțchi în numele și interesele lui Ziya Tellioglu.

Casează integral decizia din 27 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și menține hotărârea din 20 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Tellioglu împotriva Primăriei or.Codru, Consiliului pentru protecția Drepturilor Copilului, terț Ziya Tellioglu, privind contestarea actelor administrative.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc